

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רכט

בעזרת השם יתברך

פרשת קדושים - פרק כ"ט

שַׁעַר הַגְּלוּלִים

יהודי כפרי שלח פעם את משרתו לשחוט תרנגול לכבוד שבת. לאחר ששחטו, הסתכל השוחט על התרנגול ואמר למשרת כי טרפה היא, אך מכיון שלא הסתמך על דעתו בלבד, שלחו אל הרב. הלך המשרת אל הרב והוא לאחר שהביט על התרנגול ועיין בשולחן ערוך, פסק כמו השוחט: התרנגול אינו כשר ואסור לאוכלו.

אותו תרנגול היה גלגול נשמה, ואם היה יהודי אוכלו לכבוד שבת, אזי היתה זוכה הנשמה לתיקון גמור. לפיכך, כאשר ראתה מה שפסקו השוחט והרב, באה לפני הבעל שם טוב הקדוש והתחננה לפניו שיעשה משהו עבורה כדי שתזכה לתיקון.

ביום שישי בבוקר נסע הבעל שם טוב אל הכפר, התפלל תפילת שחרית ולאחר מכן הלך אל האיש שתרגולו הוכרז כטרפה. האיש לא ידע מי אורחו וכשנתבקש לכבדו בסעודה אמר כי יוכל להגיש רק מאכלי חלב. "רוצה אני לאכול בשר" אמר הבעל שם טוב. "בחפץ לב הייתי מכבדו, אלא שהרב פסק זה עתה כי התרנגול האחד שהיה לי, טרפה הוא ואסור לאוכלו", ענה האיש. בקש ממנו הבעל שם טוב להביא לפניו את התרנגול. בדקו ופסק: "התרנגול כשר!" "מי אתה" שאלו הכפרי שלא חפץ להסתמך על דעתו של אדם שאינו מכירו כלל. משסרב הבעל שם טוב לגלות את שמו, אמר הכפרי: "אני מצטער מאוד, אך לא אוכל לסמוך על אדם שאיני מכירו, אם יועיל להמתין, אשלח לקרוא לרב ונשאל

רל שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

לפיו". הסכים הבעל שם טוב והאיש שלח את משרתו לקרוא לרב.

שעה ארוכה התפלפל הבעל שם טוב עם הרב, מן הראשונים והאחרונים הוכיח הרב כי התרנגול טרפה ואילו הבעל שם טוב פלפל עמו ועמד על דעתו שהתרנגול כשר. משלא הגיעו לעמק השוה, אמר הרבי: "לו היה לנו אדם שלישי כדי להכריע ביננו, היינו יודעים עם מי הצדק. אולם עכשיו, כשרק שנינו חלוקים בדעותינו מי יוכיח לנו עם מי הצדק" אמר לו הבעל שם טוב מן השמים יוכיחו. בקש מבעל הבית להביא לו קערה, כסה אותה במפה והניחה על השולחן ליד הרב ואילו הוא התרחק וישב בקצה השולחן, הרחק מן הקערה. לאחר רבע שעה צוה להגביה את המפה. בעיניים נדהמות הסתכלו הרב ובעל הבית לתוכה וראו שם כתב בזו הלשון: "התרנגול כשר על פי מתיבתא דרקיע ולית מאן דפליג עליה".

לאחר שהתאושש מתדהמתו אמר הרב: "זאת לא יוכל לעשות בן תמותה רגיל רק הבעל שם טוב מסוגל לכך". רק אז גילה הבעל שם טוב את זהותו. הרב התרגש מאוד והפציר באורח הקדוש כי ישאר לשבות בביתו אולם בקשתו לא נתמלאה. הבעל שם טוב סרב להשאר כיון שלא היו עמו בגדי השבת שלו. לאחר שנפרד מן הרב ומבעל הבית שטרם התאוששו מגודל המעמד בו חזו יצא לדרכו.

בליל שבת באה הנשמה שנתגלגלה באותו תרנגול והודתה לבעל שם טוב על שנתן לה תיקון גמור וזכתה להגאל.

(סיפורי יעקב ח"ב)

שער יראת שמים

בו יבואר גודל הענין של לימוד עניני יראת שמים

גודל המצוה שציוו רבותינו זכרונם לברכה להשלים פרשיותיו שנים מקרא ואחד תרגום ובודאי הכוונה היא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, על כן צריך האדם לידע ולהתבונן בכל פרשה ופרשה ולהבין ענין המצות הכתובים בזאת הפרשה וכו' ובכן באתי לגלות קצת כטפה מן הים בכל פרשה ופרשה של שבוע, ואתם תהיו כמעין המתגבר להוסיף כהנה וכהנה בחכמה ובדעת ובתבונה.

(של"ה בריש הקדמתו לחלק תורה שבכתב).

יראת שמים של סופר עד היכן מגעת

מדי חודש, שנה בשנה, נהג השר הנזכר זכרונו לברכה, שעל ידי הסופר בפרעשבורג ציוה לכתוב לעצמו מאה מזוזות, ואיזה מספר שלח תמיד הסופר, ופעם אחת אחר שכבר שלח הסופר דפרעשבורג קרוב למספר פי מזוזות, אמר בעצמו יוליך את כי הנשארים למספר מאה, למען יקבל אז מהשר סכום מאוד גדול, ולזאת נסע בעצמו לפראנקפורט דמיין למסרם בעצמו להשר. וכן עשה הסופר, וכשבא לשם, שאלו השר באיזה זמן כתב כל מזוזות אלו, והשיבו שלשים כתב ושלח לו דען 12 אויגוסט, וכי ב-15 יולי, וכששמע זאת השר, הלך לוועטריים קאססא שלו ששם היו מונחים המזוזות, ולקח כל המאה מזוזות ונתנם להסופר, ושילם לו הוצאותיו דמסילה, ואמר שסופר שקובע זמניו למנין הגויים, ואינו אומר שבח' לחודש אייר כתב כך, ובכך לחודש פלוני כתב מספר מזוזות

רלב שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

כך, איננו ירא שמים, ואינם רשאים לקנות מזוזות אצל סופר כזה, כל כך גדול היה ביראת שמים.

(דרך השם)

כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין

(ברכות י' ע"ב)

כל אחד שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו.

(שבת ל"א)

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

(אבות ג')

גדולה היא היראה ששמים וארץ לא נבראו אלא בזכות היראה.

(קהלת רבה ג')

יראת השם שיתירא מלפניו היא אוצר טוב להתפתח לך מאתי על ידה.

(דרך השם)

תמיד הרגל על שפתיך דברי יראת שמים כגון, "ואתה ישראל מה השם אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה" וכיוצא הרגל על לשונך ואז לא תשכל..

(רבינו יונה מגירונדי)

יראת השם היא אוצרו של אדם, כי כמו שאוצר האדם הוא מבטחו של אדם ועומד לו בעת צרה כן יראת השם לפיכך תהיו יראי השם.

(רד"ק ישעיה' ל"ג י')

יראת השם היא המבוא אל החכמה והסרת מן הרע היא העצה אל הבינה רוצה לומר על ידי יראת השם תשיג דברים נעלמים אשר אין להשיג על פי הטבע כי אז יתן השם חכמה אל לבך.

(דרך השם)

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט **ועונש** רלג

ועתה ישראל מה השם אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה וכו' רוצה לומר כל השאלות שיאמרו לך ביום הדין נשאת ונתת באמונה וכו' מה שהשם יתברך שואל מעמך הכל הוא כי אם ליראה רוצה לומר אף אם קיימת כל הדברים שישאלו מעמך עם כל זה אי איכא יראת השם אין כן יהי רצון אמן.

(אוהב ישראל עקב)

והיראה היא השער והתחלה לעבודת השם יתברך.

(קדושת לוי ליקוטים)

מי שיש לו יראת השם טהורה אז כל מה שעמל בתורה הוא עוזרתו לקיים ולא יחסר לו כל מאומה.

(מאור עינים ליקוטים יקרים דף פ"ג)

צריך האדם להקדים טרם בואו להתחיל לעבוד השם יתברך לשום מול פניו יראת העונש שאם יעבור חס ושלוש יענש ביסורים רחמנא ליצלן וכו' והוא השער שבו יכנס לעבודת השם ובלא זה אי אפשר כמו בלתי יסוד ואם הוא ירא שמים יראת העונש זוכה אל אהבה.

(מאור ושמש עקב)

במה שמתקנים מדת יראה וזוכים לאהבה ממתיקים כל הדינים שבימי הספירה ועושים בזה רצון להקדוש ברוך הוא ורצונו הטוב הוא להשפיע ולהטיב עמנו ולרחם על עם קרובו.

(ישמח ישראל אמור)

דע אשר התבוננתי מכתבי תלמידי הבעל שם טוב זכר צדיק לחיי העולם הבא מובא בספר תולדות יעקב יוסף אשר ביותר התאמצות האדם להתגלות היראה מהתגלות האהבה כי באם יזכה האדם ליראה האמיתיות יסייעוהו מן השמים לאהבה אמיתית.

(הקדמת דרך פקודיך)

רלד שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

יראת השם תוסיף ימים רוצה לומר שעל ידי היראה נתוסף לאדם ימים שעל ידי היראה מחיי הימים.

(ישמח משה ויגש)

משה רבינו אשר היה יכול לעמוד נגד בלעם שהיה הקליפה וכנגדו משה בקדושה וכו' ואם כן שום אדם לא היה יכול לעמוד נגדו בלתי משה רבינו ובמה ביטל עצתו לעשות מצירוף כל"ם אותיות מל"ך על ידי שהכניס יראת השם ומורא גדול בלב ישראל להיות ירא מפני המל"ך השם צבקות ברוך הוא.

(י"טב לב ברכה)

מגודל קדושת הרה"ק מצאנו זצוק"ל.

סיפר לי הרב החסיד הישיש המפורסם מורינו הרב יוסף הארטמאן שליט"א מפעיה"ק תובב"א, ששמע מאביו הרב הגאון מורינו הרב יחיאל משה זכרונו לברכה שהיה מורה צדק בעניעד (בהר"ר אהרן יהודא בהג"מ בנימין זכרונו לברכה אב"ד שאמלוי), שבעת שנתפרסם ההיתר על ידי שטר מכירה לעשיית יין שרף בשבת על ידי עכו"ם שסידר ותיקן הרב הקדוש מצאנו זצוק"ל, אז כתב דודו הרב הגאון מורינו הרב חיים מאיר זאב הארטמאן זכרונו לברכה שהיה אב בית דין שאמלוי (בן להרה"ג מו"ה בנימין אב"ד שם) מכתב להרב הקדוש בעל דברי חיים זצ"ל עם השגות על ההיתר הנזכר, והדברי חיים השיבו בדרך פלפול והשיג עליו, והרב משאמלוי חזר והשיב גם על זה.

וכה פלפלו והשיגו זה את זה, ובפעם הרביעית או החמישית כאשר השיבו הדברי חיים על מכתבו, ביקש מאתו במכתבו שאל יטריחו יותר בפלפוליו והשגותיו, ונדפס מכתב זה בשאלות ותשובות דברי חיים חלק ב' (חאו"ח סימן כ"ט) ואף על פי כן לא השגיח דודו הגאון אב בית דין משאמלוי על זה, ושוב השיב והשיג על הדברי חיים גם על מכתב הזה, וכאשר קיבל הדברי חיים שוב מכתבו קרא המכתב כמה

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט **ועונש** רלה

פעמים בהתרגשות עצום ופניו הי' כלפיד אש, ועישן אז הלולקי שנתמלא כל הבית עשן, והלך וחזר בביתו בהתלהבות עצום באותו שעה נחלש בביתו הרב הגאון רבי חיים מאיר זאב הנזכר וחלה את חליו ד' שבועות וניסו ברופאים ולא הועילו ושבק לן חיים.

וכאשר הורידו על הארץ והדליקו הנרות סביביו, ואמו היתה אז עוד בחיים חיותה והרעישה מאוד וצעקה בקולי קולות מגודל מרירות הסתלקות בנה היקר הזה, ופתאום ראו שפתח עיניו וקם ממשכבו ואמר ששלחו אותו מעולם העליון כדי לדבר בשבח וגדולת מרן רבינו הקדוש מצאנו, ואמר לא ידעתי עם מי אני מפלפל ולא הכרתיו, כשמזכירין למעלה את שמו של הדברי חיים אפילו מלאכים שרפים וחיות הקודש כולם מזדעזעין מקדושת שמו, ואני אף על פי שאני מוכן לילך על מקומי המוכן לי בלי דין ודברים אף על פי כן הייתי מוחל על חלקי אם היו נותנים לי הזכות שאוכל לילך על ידי ורגלי עד עיר צאנו ולפייס אותו צדיק בחיים חיותי היה אצלי חשוב יותר מחלקי, עד כאן דבריו.

וכל זה שמע הרב רבי יחיאל משה הנזכר לעיל שעמד אצל דודו הנזכר באותו פרק, וכתב כל דבריו בפנקסו, והיי נושא אצלו תמיד פנקס זה להראותו לעין כל מה שסיפר דודו אחר פטירתו, והוא ראה ושמע כל זאת באזניו.

גדול כח הירא שמים

הנה כי כן יבורך גבר ירא השם מפי דברי הגאון הקדוש מורנו הרב אב בית דין דקהלה קדושה אמסטרדם זכרונו לחיי העולם הבא כשנסע לארץ הקדושה ליוו אותו כל אנשי העיר וטרם הפרדו מהם בקשו ממנו לברכם ואמר להם זה המזמור אשרי כל ירא השם וגו' וכל הברכות הנזכרים במזמור הזה הוא הכולל מכל צרכי האדם ולזה זוכה כשהוא

רלו **שכר** פרשת קדושים - פרק כ"ט **ועונש**

ירא השם וזה שמסיים הנה כי כן פי' שגדול כח הירא שמים להתברך בכל הנזכר לעיל יבורך גבר ירא פי' הנה רק בזה יתברך האדם להיות ירא השם ואז ממילא יזכה לכל הברכות הנזכרים ולא יחסר לו כל טוב. תפארת שלמה ליקוטים.

שַׁעַר עוֹלָם הַבָּא

בו יבואר מה נקרא עולם הבא, ומי יזכה בה, ומה יכול האדם לעשות שיזכה לעולם הבא, ומעשה נוראה מאחד איך שזכה לעולם הבא

מרגלא בפומיה (דבר זה רגיל בפיו) דרב לא כהעולם הזה העולם הבא העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה שנאמר (שמות כד) "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו" (שבעו מזיו השכינה כאילו אכלו ושתו).

(ברכות יז).

רוצה לזכות לעולם הבא

רבינו הרב הקדוש רבי מרדכי מנבורנא זי"ע היה חייב סכום כסף עצום לאיש אחד מתושבי העיירה טשערנוביץ, שבבעלותו היתה בית מסחר לנרות, כי כידוע שהיה דרכו בקודש להרבות בנרות, כפי שסופר בפרק מיוחד, והיות ולא היה לו כסף לזה, היה קונה בהקפה אצל הסוחר הנזכר לעיל.

פעם אחת כאשר בא רבינו אל העיירה טשערנוביץ בא הסוחר אל רבינו ואמר לו רבי, אני מוכן למחול

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רלו

לרבי על כל חובותיו בתנאי שיבטיח לי עבור זה עולם הבא, רבינו שמע את דבריו אך לא ענה לו כלום ולא התייחס כלל לבקשתו רק דיבר אתו על דא ועל הא בעניני עולם הזה.

האם אתה יודע איך מכבסים כביסה

בתוך הדברים שאל אותו רבינו האם יודע אתה האיך נוסעת הרכבת, ודיברו מענין זה זמן רב, אחר כך שאל אותו רבינו האם יודע אתה האיך נוסעת המכונית, אחר כך שאל אותו רבינו אם הוא יודע האיך מכבסים כביסה. והתפלא על שאלתו של רבינו כשבת צחוק על שפתיו ולא ענה לרבינו, בחשבו בלבו הן הדבר הוא ידוע לכל האיך מכבסים.

מה עושים ערב שבת אחר המקוה?

רבינו ראה שהוא לא עונה כלום נענה אליו ואמר לו אם כן אומר לך אני האיך מכבסים כביסה. בערב שבת קודש כאשר באים מן המקוה לוקחים את הכתונת המלוכלכת וזורקים אותה תחת המטה, [הנוהג היה כן בימים ההם להשליך הכביסה המלוכלכת תחת המטה, ולכבסם אחר כך באופן זה.] לאחר שבת קודש מוציאים את הכתונת משם ושורים אותה במים חמים, ולאחר כך מכניסים את הכתונת לסיר גדול ומרתיחים אותם היטב היטב במשך כמה שעות.

ואחר כך מערבבים בקש יחד עם אפר עד שהכתונת מזדככת ויוצא ממנה כל הלכלוך הבלוע בה ואחר כך לוקחים את הכתונת אל שפת הנהר ושם שוטחים אותה על חתיכת עץ רחבה עם בליטות ומתחילים לשפשף עם סבון, לאחר שגמרו לוקחים עץ ארוך וקשה ומכים בחזקה על הכביסה שעל הקרש עד שהכתונת יוצאת נקיה לגמרי.

רלח שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

כאשר גמר רבינו לדבר נפל הסוחר על הארץ מרוב פחד מדברי רבינו שנאמרו בחרדת קודש כשפניו יוקדים כלפיד אש והתעלף ונשאר לשכב על הארץ באין אונים, מיד הובהלו אנשים שהשיבו אליו את רוחו וכאשר הוטב לו במקצת הביאו אותו אל ביתו, רבינו עזב מיד את טשערנוביץ ונסע לבנו הרב הקדוש רבי מאיר מקרעטשינף זכותו יגן עלינו אמן שהיה גר אז בכפר הסמוך מילען.

בערב שבת קודש ממש לפני כניסת השבת הגיע לרבינו מברק מבני משפחתו של הסוחר ובו כתוב שהוא חולה אנוש ומוטל על ערש דוי ומבקש שרבינו יעתיר בעדו, כאשר גמר רבינו לקרוא את המברק קרא לבנו רבי מאיר ואמר לו בא נכנס מהר לתפילת מנחה בכדי שהאיש יעבור את הכל בניקל, בליל שבת קודש נפטר האיש, כל זה קרה על ידי דיבוריו הקדושים של רבינו שחדרו עמוק עמוק בנפשו וחוללו בו מהפך.

זאת היתה כוונת רבינו במה שדיבר אתו שלו האיד מכבסים כביסה. ערב שבת, היינו בעת שמגיע שמשו של האדם לערבו והוא צריך לשוב לבית עולמו - שהוא בחינת שבת - אחרי שטיהרו אותו במקוה מכניסים אותו תחת המטה - היינו בקבר - ומשם מוציאים אותו בכדי לטהרו ולזככו ועושים אתו כפי הצורך עד שנשמתו מזדככת כמו שהיתה בראשונה זכה, ברה ונקיה מכל רבב, ולאחר כל אלו תוכל הנשמה לבוא אל המנוחה ואל הנחלה למקומה המיועד לה לעולם הבא.

(דרכי הצדיקים פרק ד')

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו (הטובות והנחמות) אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא (ישעיה סד) עין לא ראתה ולא נראית ולא נגלית לשום נביא) אלקים זולתך. (ברכות לד:).

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רלט

אלף שנים יהיה עולם חרוב

אמר רב קטינא שית אלפי שני הוי עלמא וחד חריב (שאלף שנה יהיה חרוב חוץ מששת אלפים אלו דהיינו אלף שביעי) שנאמר (ישעיה ב') ונשגב השם לבדו ביום ההוא אביי אמר תרי חרוב (תרי אלפים הוא חרב אלף שביעי ואלף שמיני) שנאמר (הושע ו) יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו תניא כוותיה דרב קטינא כשם שהשביעית משמטת שנה אחת לז' שנים כך העולם משמט (ונעשה חרב) אלף שנים לשבעת אלפים שנה שנאמר ונשגב השם לבדו ביום ההוא ואומר (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת יום שכולו שבת (שהעולם משמט) ואומר (שם צ) כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור.

(סנהדרין צד.)

שַׁעַר עוֹלָם הַבָּא

קטן מאימת בא לעולם הבא

איתמר קטן מאימת בא לעולם הבא, רבי חייא ורבי שמעון בר רבי, חד אמר משעה שנולד, חד אמר משעה שסיפר, מאן דאמר משעה שנולד שנאמר (תהלים כב) יבוא ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה, ומאן דאמר משעה שסיפר דכתיב (שם) זרע יעבדנו יסופר לה' לדור [זרע המסופר יעבדנו לה' לדור ודור שיחזור לו ויחיה]. איתמר רבינא אמר משעה שנזרע דכתיב זרע יעבדנו [משעה שנקלט הזרע במעי אשה אפילו הפילה אמו ונמחה יש לו חלק לעתיד דכתיב זרע יעבדנו]. רב נחמן בר יצחק אמר משעה שנימול דכתיב (שם פח) עני אני [אף על פי שאני עני גויעתי חשובה גויעה וראוי לומר עלי ויגוע ויאסף כלומר שזוכה אני לעתיד לבוא כצדיקים

רמ ש"כ פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

שנאמר בהן גויעה], ומאימתי **משעה שאני נושא** אימך ופחדך אפונה מתגלגלת ושכונה עלי והיינו מילה שבבשרו שאנו משמרים מאימתו של הקדוש ברוך הוא] וגוע מנוער נשאתי אמיד אפונה [לשון אופן] תנא משום רבי מאיר משעה שיאמר אמן שנאמר (ישעי כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרי אמונים אלא שאומר אמן מאי אמן שעונין על כל ברכה וברכה אמן היאך משמע קבלת יראת שמים אמר רבי חנינא א"ל מילך ניאמן [בנוטריקון שמאמין עליו הקדוש ברוך הוא].

(סנהדרין ק"י:)

רשעי ישראל אין להם עולם הבא

תניא קטני בני רשעי ישראל (רשעי ישראל עצמן פשיטא דאין להם חלק לעולם הבא וכו' אבל בנים שלהם קטנים ולא חטאו פליגי בהו) אין באין לעולם הבא שנאמר (מלאכי ג) כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא אמר השם צבקות אשר לא יעזוב להם שורש וענף (אלו בנים קטנים שלהם) שורש בעולם הזה (שימותו נפלים) וענף לעולם הבא דברי רבן גמליאל רבי עקיבא אומר באים הם לעולם הבא (שאף על פי שאבותיהם היו רשעים הם לא חטאו) שנאמר (תהלים קטז) שומר פתאים השם שכן קורין בכרכי הים לינוקא פתיא ואומר (דניאל ד) גודו אילנא וחבלוהי ברם עיקר שרשוהי בארעא שבוקו וכו' (אלו הבנים קטנים שאף על פי שאבות אין להם חלק תקנה יש להם) אבל קטני בני רשעי עובדי כוכבים דברי הכל אין באין לעולם הבא נפקא ליה (ישעיה כו) מותאבד כל זכר למו.

(סנהדרין ק"י:)

בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי הא שאר עובדי כוכבים אחריני אתו (מדקא חשיב בלעם שאין לו חלק בעולם הבא) מתניתין מני רבי יהושע היא דתניא רבי יהושע היא

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רמא

דתניא רבי אליעזר אומר (תהלים ט) ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלקים ישובו רשעים לשאולה אלו פושעי ישראל כל גוים שכחי אלקים אלו פושעי עובדי כוכבים דברי רבי אליעזר אמר לו רבי יהושע וכי נאמר ככל הגוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלקים (לא משמע אלא השוכחים אלוקי) אלא ישובו רשעים לשאולה מאן נינהו כל גוים שכחי אלקים.

(סנהדרין דף קה.)

כל יומא הוה משמש ליה לרבי (אנטונינוס משמש לפניו בסעודה) ומאכיל ליה ומשקי ליה וכי הוה בעי רבי למיסק לפורייה הוה גחין קמיה אמר ליה סק עלואי לפוריך אמר ליה לאו אורח ארעא לזלזלא במלכותא כולי האי אמר מי ישימני מצע תחתך לעולם הבא אמר ליה אתינא לעלמא דאתי אמר ליה אין אמר ליה והכתיב (עובדיה א) ולא יהיה שריד לבית עשיו בעושה מעשה עשיו תניא נמי הכי לא יהיה שריד לבית עשיו יכול לכל תלמוד לומר לבית עשיו בעושה מעשה עשיו אמר ליה והכתיב (יחזקאל לב) שמה אדום מלכיה וכל נשיאיה (בגיהנם משתעי קרא) אמר ליה מלכיה ולא כל מלכיה כל נשיאיה ולא כל שריה תניא נמי הכי מלכיה ולא כל מלכיה כל נשיאיה ולא כל מלכיה פרט לאנטונינוס בן אסוירוס כל נשיאיה ולא כל שריה פרט לקטיע בר שלום.

(עבודה זרה י.)

[כל] יום היה משמש אנטונינוס לרבי בסעודה, וכשרבי רצה לעלות למטתו היה מתכופף כדי שיעלה עליו ויעלה למיטה ורבי סירב, אמר: אין דרך העולם לזלזל במלכות עד כדי כך, אמר לו אנטונינוס: הלואי ואזכה להיות מצע תחתך לעולם הבא, שאלו: האם אזכה לעולם הבא ענה לו רבי: כן [וכו.].

אנטונינוס אמר לרבי מייכלתני את מן לויתן לעלמא דאתי

רמב"ם ש"כ פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

(כלומר אם חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא) אמר ליה אין אמר ליה מן אימר פיסחא לא אייכלתני (הלא אמרת לי שמקרבן פסח לא אוכל) ומן לויתן את מייכיל לי (ואיך תאכילני מלויתן) אמר ליה מה נעביד לך ובאימר פסחא כתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו (על פסח כתוב כל ערל לא יאכל בו) כיון דשמע כן אז וגזר גרמיה (הלך ומל את עצמו) אתא לגביה אמר ליה רבי חמי גזורתי (האם מלתי טוב כמצותו) אמר ליה בדידי לא אסתכלית מן יומי אלא בדידך (במילה שלי לא הסתכלתי ואיך אסתכל בשלך) ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו ולמה נקרא נחום איש קדש קדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו הדא אמרת דאתגזיר אנטונינוס מליהון דרבנן אמרין נתגייר אנטונינוס דאמר רבי חזקיה רבי אבהו בשם רבי אלעזר אם באין הן גרי צדק לעתיד לבא אנטונינוס בא בראשם.

(שאל) אנטונינוס את רבי: האם תאכילני מהלויתן לעולם הבא, אמר לו כן, שאלו: ולמה מקרבן פסח אמרת לי שלא אוכל ומלויתן כן, ענה לו: ומה אעשה לך, בקרבן פסח כתוב בתורה כל ערל לא יאכל בו, כיון ששמע כך הלך ומל עצמו, בא לרבי ושאלו: האם מלתי כמו שצריך, אמר לו: מימי לא הסתכלתי במילתי ואיך אסתכל בשלך, ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש, שלא הסתכל במילתו מימיו. ולמה נקרא נחום איש קודש קדשים, שלא הביט בצורת מטבע מימיו. מכאן ראייה שאנטונינוס מל עצמו. ומדברי חכמים דלהלן ראייה שגם נתגייר, דאמר חזקיה רבי אבהו בשם רבי אלעזר: אם באים גירי צדק לעולם הבא - אנטונינוס בא בראשם.

(ירושלמי מגילה פרק א' הלכה י"א)

שַׁעַר הָעוֹנָשִׁים

**בו יבואר מחז"ל ש"ס בבלי וירושלמי העונשים
והיסורים הנוראים המעותדים על האדם
העובר על דברי חז"ל, ה' ירחם**

תניא אבא בנימין אומר שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ויצא ולא המתין לחבירו טורפין לו תפלתו בפניו שנאמר (איוב יח) טורף נפשו באפו (לך אומר אשר גרמת לטרוף נפשך בפניך ומאי הנפש זו תפלה כמו שנאמר ואשפוך את נפשי לפני השם) הלמענך תעזב ארץ (וכי סבור היית שבשבילך שיצאת מבית הכנסת והנחת חברך תסתלק השכינה ויעזוב את חברך המתפלל לפניו) ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר (שם) ויעתק צור ממקומו ואין צור אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר (דברים לב) צור ילדך תשי ואם המתין לו מה שכרו אמר רב יוסי ברבי חנינא זוכה לברכות הללו שנאמר (ישעיה מח) לוא הקשבת (לשון המתנה היא) למצותי (בשביל מצותי אשר צויתי לגמול חסד) ויהי כנהר שלומך וגוי ויהי כחול זרעך וגוי.

(ברכות ה:)

ג' דברים מקצרין ימיו ושנותיו של אדם

ואמר רב יהודה ג' דברים מקצרין ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא וכוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא דכתיב (דברים ל) כי הוא חייך ואורך ימך וכוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב (בראשית יב) ואברכה מברכך (והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית)

רמד שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רב חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם אחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות.

(ברכות נה.).

תנו רבנן אין עונין לא אמן חטופה (שקורין את האלף בחטף) ולא אמן קטופה (שמחסר קריאת הנו"ן שאינו מוציאה בפה שתהא נכרת) ולא אמן יתומה (שלא שמע הברכה אלא ששמע שעונין אמן והא דאמרינן בהחליל (סוכה נא:)) שבאלכסנדריא של מצרים היו מניפים בסודרים כשהגיע עת לענות אמן אלמא לא שמעו וקא ענו הנהו מידע ידעי שהם עונים אחר ברכה ועל איזו ברכה הם עונים אלא שלא היו שומעים את הקול] ולא יזרוק ברכה מפיו בן עזאי אומר כל העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו ימיו קטופה יתקטפו ימיו וכו'.

(ברכות מז.).

גודל עונש עון הנדרים

תניא רבי נתן אומר בעון נדרים מתה אשה של אדם שנאמר (משלי כב) אם אין לך לשלם [עולות והקדשות שתדור] למה יקח משכבך מתחתיד רבי אומר בעון נדרים בניס מתים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה) אל תתן את פידך (בנדר) לחטיא את בשרך וגוי' למה יקצוף האלקים על קולך [בשביל קול נדריך] וחבל את מעשה ידיך איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם.

(שבת ל"ב:)

שער מזכי הרבים

התוכן:

- א. מורה דרך למזכי הרבים
- ב. גודל המצוה לזכות את הרבים על ידי ספרים.
- ג. מזכה את הרבים בתוכחה להחזירם בתשובה הגאולה תלוי בו.
- ד. הטובות הגדולות הבאות על המזכים את הרבים.
- ה. המזכה את הרבים צריך לעמול אפילו מאה פעמים.
- ו. כל המרבה כבוד שמים וממעט בכבודו כבודו מתרבה.
- ז. המזכה את הרבים נוטל את כל המצוות של המוכח עד סוף כל הדורות לחלקו.
- ח. זיכוי הרבים הוא הוכחה לעבודת השם יתברך באמת.
- ט. כשאדם אוהב את מלכו משתוקק גם לאהבהו על כל בני מדינתו.
- י. על ידי זיכוי הרבים יוצא ידי חובת ערבות.
- יא. מי שאינו מזכה את הרבים אין חייו חשובים חיים.
- יב. כשאדם רוצה לצאת ידי חובתו בעבודת השם יתברך הוא רק על ידי זיכוי הרבים.
- יג. זוכה לקיים מצות ואהבת את ה' אלוקיך על ידי שדורש דברי כיבושין ומחדיר אהבת ה' בבריות.
- יד. כל מה שמתקן יותר נפשות זוכה בזכויות יותר רבות.
- טו. כל הזכויות שמזכים את הרבים נזקפין למזכי הרבים.
- טז. כל מי שמרחם על נפש המסכן ומחזיר לו נפשו מחשיב לו הקדוש ברוך הוא כאילו בראו.
- יז. אלקנה זכה לבן כשמואל מפני שזיכה את הרבים.

גודל השכר של המורה דרך למזכרי הרבים

ידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה (אבות ה, יח): כל המזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו; וגדולה מזו אמרו (שם יט): כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו. ויש כמה מיני מזכה: האחד - על התורה, כגון ללמד את העם דעת ויראת-השם ואיזוהי דרך ישרה ולדרוש ברבים דברי מוסר וחוקי האלקים ותורותיו תמיד, אולי באיזה יום מן הימים יעשו דבריו פירות, אם לא למאה - לעשרה, ואם לא - לאחד. ומה טוב ומה נעים לכתוב בספר קיצורי דינים ודברי מוסר והנהגות ישרות, וללועזים - בלע"ז, שהרי הוא כדורש בפני אלפי רבבות ישראל, ואולי באיזה דור מן הדורות לאיזה איש ישראלי יעשו דבריו פירות ויהיה מזכה אותו. וידוע כמה הפליגו בזוהר הקדוש (שמות דף קכח:): בעצם שכר ומה נעשה יקר וגדולה למאן דמזכרי לחיביא* הפלא ופלא!

הנה כי כן לו בכח יגבר איש, וברוח שפתיו יוכיח את אחרים. וזו מצוה על כל אדם, לא לחכמים בלבד, רק איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק ונתחזק לעשות נחת-רוח ליוצרנו. **בכלל מזכה - לומר ברכות בקול רם, כדי שיענו אמן, ובפרט בברכות העולים לספר-תורה, שיש אומרים שאם לא השמיע קולו כדי שיענו הקהל אמן, הווי ברכותיו לבטלה, שאלו הברכות מברך העולה בעד כל הקהל ומוציא את הרבים ידי חובתם** (או"ח סימן קלט, סעיף ו). וידוע שגדול העונה אמן, ולפי גודל המצוה יגדל שכר המזכה:

וכן בכלל מזכה - שבעמדו בקהל אנשים או בסעודות יפתח פיו בדברי-תורה, ואף מי שלא ידע דבר מדברי-תורה שאול ישאל האיש לתלמיד-חכם שבתוכם אפלו דבר קל בדברי-תורה, ומתוך דפתח לה פתחא - תורה אזלא ומרוחא,

(א) למי שמחזיר את הרשעים בתשובה.

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רמז

ונמצא גורם שיקיימו דברי חכמים שאמרו (אבות ג, ד): שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי-תורה וכו', ושלא יעברו על דברי חכמינו זכרונם לברכה שאמרו (שם ג): שנים שיושבין ואין ביניהם דברי-תורה וכו'. וכן בכלל מזכה - שישתדל לתקן תקנות והנהגות ישרות בעירו, כגון שיעשו קופה לעניים בפתח בית-הכנסת וכדומה. כלל הדברים: כל אשר יוכל לומר "אל נא אחי תרעו" וכל אשר יוכל להיות מעשה את אחרים לדבר מצוה בדבריו או שממנו יראו וכן יעשו - זכות הרבים תלוי בו:

(פלא יועץ אות מזכה)

נלמד מדבריו לעניינינו. מה בדברים יחידים בלבד בכל דבר לעצמו הוי בכלל מזכה הרבים, אם כן מכל שכן וקל וחומר ב"ב של ק"ו כשמצילים יהודים מרדת שחת ובבת אחת אנו מזכים אותם ליהפך ליהודים כשרים נאמנים שומרי תורה ומצוות כמה זכותים אנו זוקפים לעצמינו בפעולה אחת, ומכאן שאין לשער ולתאר הזכויות הרבות והגדולות שאנו זוכים בזה אם נגיע למיליוני היהודים בפעם אחת במשלוח ספרי יסודות היהדות - על ידי הדואר - דהיינו: על קדושת השבת, טהרת המשפחה, כשרות, תפילין, מזוזות ועוד, האם אפשר לנו לקבל מושג אפילו הכי קטן מה גודלים ורבים זכויותינו שהננו זוכים בזה בבת אחת.

גודל המצוה לזכות את הרבים על ידי ספרים

זאת התורה אדם כי ימות באהל

זאת התורה אדם - האדם הוא בבחינת ספר-תורה. (בספרים)

בשנת ת"ר היה הרב הקדוש ר' יצחק מוורקי ז"ל בלובלין, ובשבת-קודש היתה ברית-מילה בבית-המדרש של הרבי מלובלין ז"ל. הדבר היה כעשרים וחמש שנים אחרי פטירתו של הרבי מלובלין (נפטר בט' באב, שנת תקע"ה). באו

רמח ש"ך פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

אל הברית-מילה כל גדולי העיר, וערכו הסעודה על השולחן שהרבי היה מיסב אליו בחייו. את השולחן העמידו ממזרח למערב, וחשבו שהרבי מוורקי ישב בראש השלחן, ממזרח. אך הרבי סירב לעשות כן, ואמר:

- בחייו של רבינו לא הלכתי מעולם למעלה מחצי בית המדרש מיראת רבנו. והוא ישב למטה בקצה השולחן, לצד מערב. נדחק כל הקהל סביבו לצד מערב, ונהיה שם דוחק גדול. אמר להם הרבי מוורקי:

כל יהודי הוא כמו ספר, ועל-כן אין להישען עליו ולדחקו.

שאלו הרב הצדיק ר' גציל, נכדו של הגאון ה"חכם צבי" ז"ל:
- והרי ספר אחד מותר להניח על ספר שני?...

השיב הרבי: - כל אחד מישראל חייב לומר על עצמו, שהוא איננו ספר.

והיה באותה מסיבה גם הרב דמתא, הגאון המפורסם ר' משולם זלמן אשכנזי, זצ"ל אב"ד דלובלין. נענה הגאון ואמר:

- אילו לא באתי אלא לשמוע דבר זה דיי.

ומתוך הדברים נתגלגלה השיחה על גודל המצוה לזכות את הרבים בספרים ועשה אז הגאון הנזכר צוואה, שאחר פטירתו יתנו כל הספרים שלו לבית המדרש לתועלת הרבים, וצוואתו קוימה.

וזה בעצם כל מטרתנו שעל ידי משלוח ספרים למיליוני היהודים על ידי זה נזכר בפועל לשוב אל ה' ולקיים מצוותיו.

**- המזכה את הרבים בתוכחה להחזירם בתשובה -
הגאולה תלויה בו.**

ראה עיני ספר חזיונות כתובים באצבע מיד הקדוש רבנו

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט **ועונש** רמט

הרב חיים ויטל זצוק"ל בכתב יד ממש ושם נאמר דרבנו האריז"ל היה מזהירו תמיד ובחלום ידבר בו שירבה דרשיו להוכיח לעם ולהחזירם בתשובה ובזה תלויה הגאולה, ואין קץ לשכרו.

(מחזיק ברכה להחיד"א, אורח-חיים, רצ, מספר הקדוש מקדש מעט).

הטובות הגדולות הבאים על המזכים את הרבים בדברי תוכחה

למד אדם ולימד, ושמר ועשה, והיה סיפק בידו למחות ולא מיחה הרי זה בכלל ארור - לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא למד לאחרים ולא היה ספק בידו למחות ומיחה הרי זה בכלל ברוך.

(יקרא-רבה כה)

מפני מה זכה ירבעם למלכות? מפני שהוכיח את שלמה.

(סנהדרין קא:)

יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת-רוח בא לעולם, טובה וברכה באין לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם.

(תמיד כה)

כל המוכיח חברו לשם שמים זוכה לחלקו של הקדוש-ברוך-הוא, ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד.

(שם)

כל היודע להוכיח ומוכיח את הרבים, הרי הוא עושה קורת-רוח לפני קונו.

(תנא דבי אליהו רבה ג)

מזה (מפינחס) **ילמד האדם שיקנא את קנאת ה' צבאות כשרואה איזה חילול השם או חילול התורה.** ראה איך החזיק לו השם יתברך טובה וחנות וברית שלום, עד כאן לשונו.

(של"ה הקדוש בעשרה הלולים)

יזכה למחיצת פנחס המקנא.

כתב הרמ"א ביורה-דעה (שלד בסופו) ובחשן-המשפט (סימן יב) מתשובת מהר"י וייל (סימן קנז) דנהגו עכשיו שלא למחות בעוברי עבירה משום שיש סכנה בדבר, מזה דשו רבים וכהיתרא דמו להם לחנף לאשר לו שם ויד קצת אצל שום שררה או שאר תקיפות אף-על-גב דלא ברי היזקא, על כן תפוג תורה. ולעניות דעתי טעות גמור הוא זה ודברי מהר"י וייל לא נאמרו אלא בברי היזקא ואי לא תימא הכי בטלת לא תגורו מעיקרא דודאי לא נאמר לא תגורו כי-אם בדאיכא מקום לירא כמו שכתוב בנדה (דף סא, ועיין זה בשו"ת הרשב"א הובא בבית-יוסף חושן-המשפט יב), וכו', **ושופט הממונה על ישראל לרדות העוברים ומקיים לא תגורו יזכה למחיצת פנחס המקנא, ורעה אליו לא תאונה.**

(פתחי תשובה בשם בכור שור)

כל ההוא בר נש דמקני לה לקודשא בריך הוא לא יכיל מלאכא דמותא לשלטא בה כשאר בני נשא.

(זהר הקדוש, חלק ג, דף כט:)

כל מי שיש בידו יכולת למחות ומוחה ונוקם נקמות מהרשעים בעולם הזה, הקדוש-ברוך-הוא כורת עמו ברית ולזרעו אחריו כמו שעשה לפינחס.

(ראשית חכמה, שער הקדושה, פרק יב, בשם הר"י אבוהב זצ"ל)

המזכה את הרבים בדברי תוכחה צריך לעמול אפילו מאה פעמים להטות את הטועים אל הדרך הישרה, דרך ה'

כי תפגע שור אויבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו (כ"ג ד).

ובפרשת תצא (דברים כ"ב א') כתיב, לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השם תשיבם לאחיק. וכתב הרמב"ן ז"ל, הוסיף בכאן לומר "נדחים", כי תועה שתעה מדרכו ויוכל להטותו הדרך בלא עמל גדול, ועתה

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רנא

הזכיר נדחים שברחו ממנו והרחיקו, והזכיר שה הוא כאבד, וכו', עד כאן לשונו.

- ומזה נוכל להתבונן, אם חסה התורה כל כך על ממונו של ישראל, אפילו על חמורו או שיו, שתעה והרחיק מן הדרך והחובה על כל אחד להטותו הדרך, **כל שכן שצריך לרחם על הנפש הישראלית, שתועה מן הדרך אפילו אם יצטרך עמל רב להשיבה.**

והנה ידוע דרשת חז"ל (ב"מ ל"א א') על הכתוב, "השב תשיבם לאחידך", אפילו מאה פעמים. ומזה נלמוד אף בענינו שצריך לעמול אפילו מאה פעמים להטות את התועים אל הדרך הישרה, דרך ד'.

ובאמת בזמנינו, אפילו חוטאים גמורים מצוי ברובם שאינם להכעיס חס ושלום, רק תועים בדרך על ידי איזה פושעים שמתעים אותם מן הדרך, והרי הם ממש כשה אובד שאינו יודע איך לשוב אל בית בעליו, ומצוה רבה לרחם עליהם ולהורותם. הדרך הנכונה, וכמו שכתוב, והודעת להם את הדרך ילכו בה.

והנה ישנם אנשים מבעלי תורה אשר נתן ה' בהם חכמה ותבונה וראויים להקרא בשם רועי ישראל, ויש בכחם לרפאות שבר עמנו להורותם הדרך הסלולה לה', אין להם לחשות בעת הזאת, שעל ידי השיים התועים בדרך נעשים אבודים לגמרי בהמשך הזמן, **ודמם ידרש מהם.** ועל זה רמז הנביא יחזקאל (ל"ד) "בן אדם הנבא וגו' את הנחלות לא חזקתם וגו' ואת האובדות לא בקשתם, ודרשתי את צאני מידם". ואם הוא צופה ומביט על עניניהם ושומרם מלהלכד ברשת היצר הרע, שכרו גדול מאד. ויש שכר מיוחד לפרנסי

רנב שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש

ישראל לעולם הבא, כדאיתא בספרי פרשת פנחס והובא ברש"י על הפסוק ויקח את יהושע ע"ש¹.

(חפץ חיים על התורה)

כל המרבה כבוד שמים וממעט על ידי כן בכבודו, כבודו מתרבה

במדרש רבה במדבר (פרשה ד') מאמר המתחיל ופקדת אלעזר הכהן וגו'. אליהו אומר כל המרבה כבוד שמים וממעט כבוד עצמו, כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה, וכל הממעט כבוד שמים ומרבה כבוד עצמו, כבוד שמים במקומו וכבודו מתמעט. מעשה באיש אחד שהיה עומד בבית-הכנסת ובנו עומד כנגדו וכל העם עונים אחר העובר לפני התיבה הללויה ובנו עונה דברים של תפלות. אמרו לו ראה בנך שהא עונה דברים של תפלות. אמר להם ומה אעשה לו תינוק הוא

(ב) ובשם הגאון ר' מ"מ עפשטיין זצ"ל, שמעתי לפרש הכתוב בתהלים קי"ט, תעיתי כשה אובד בקש עבדך וגו'. דהנה בגמ' מכות כ"ד א', אמר רב מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגוים. מתקיף לה ר"פ דילמא כאבדה המתבקשת. דכתיב (תהלים קי"ט) תעיתי כשה אובד בקש עבדך. והביאור הוא, דישנן שני מיני אבדות: ישנה אבדה, שאבודה מבעלי' ומונחת דומם כאבן, כמו מי שאבד לו ארנק, בעל האבדה מחזר על אבדתו, אבל האבדה אינה מתבקשת, כלומר אינה עוזרת לו מאומה למצאה. וישנה אבדה שהיא בעצמה מתבקשת, כלומר מסייעה היא לבעל האבדה למצאה, כמו שה אבד מהעדר, הרועה מחזר אחריו, להשיבו אל העדר, וגם השה מצדו צועק בבדידותו ורוצה הוא למצוא את העדר ואת בעליו.

וזה מה שאמר דוד המע"ה על כלל ישראל, שהוא בבחינת "אבדה המתבקשת", תעיתי כשה אובד, כשה הצועק כשתעה ורוצה לשוב למקומו, אזי יש תקוה, כי סוף כל סוף יפגשו השה והרועה, אחרי ששניהם צועקים ומבקשים זה את זה, כן הוא כלל ישראל אפילו כשתעה, רוצה הוא להדבק בבוראו, וזהו בבחינת

שובו אלי ואשובה אליכם. (מעשי למלך)

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רנג

ישחק. שוב למחר עשה כאותו ענין וכל העם עונין אחר העובר לפני התיבה הללויה ובנו עונה דברים של תפלות. אמרו לו ראה בנך שהוא עונה דברים של תפלות. אמר להם ומה אעשה תינוק הוא ישחק. כל אותן שמונת ימי החג ענה בנו דברים של תפלות ולא אמר לו כל דבר, ולא יצאת אותה השנה ולא שינתה ולא שלשה עד שמת אותו האיש ומתה אשתו ומת בנו ובן-בנו ויצאו חמש-עשרה נפשות מתוך ביתו ולא נשתייר לו אלא זוג אחד של בני-אדם אחד חיגר וסומא ואחד שוטה ורשע. שוב מעשה באדם אחד שלא קרא ושנה וכו'. והמעשיות אלו איתא גם כן בילקוט פרשת לך.

נלמד מזה שאל יסתכל אדם על כבודו שמתמעט בפעולתו למען השם, כי אדרבא באם יהי' כוונתו להרבות כבוד שמים כבודו יתרבה.

הגר"א מבאר שמי שעוסק בזיכוי הרבים בתוכחה נוטל את כל המצוות של המוכח עד סוף כל הדורות לחלקו.

ועידוד גדול להתאזר בעוז ולכבוש את ביישנותנו ולהוכיח לאחרים מצאנו בגר"א למשלי (פרק י"ב פסוק י"ד) וזה לשונו: **"שלעולם יראה אדם להוכיח את חברו על דבר שעושה לא טוב** (פירוש לשונו: לא רק בעבירה ממש אלא גם על דבר לא הגון, כבתוספות ד"ה כבר בברכות ל"א): **כי אם ישמע לו ויטיב את מעשיו אז כל המצוות שיעשה הם על ידו** (וגדול המעשה יותר מן העושה, קל וחומר כשנכפיל ריבוי פעולות מעשה התיקון במעשי המוכח מהיום והלאה) **יטול שכר כמו העושה עצמו ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו כמו שכתב האר"י ז"ל והוא בסוד זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן והרשע נטל חלקו בגיהנם, עד כאן לשונו** (ועיין בספר חסידים באריכות גדול).

זיכוי הרבים היא הוכחה לעבודת השם יתברך באמת

בספר דבר בעתו מבעל החפץ חיים זצ"ל וזה לשונו: גם ידע האדם שיש חילוק גדול בין העובד ה' ומקיים מצוותיו בעבור שחפץ באמת בעבודתו ובמצוותיו, ובין מי שעושה הכל רק לקבל שכר בזה ובבא, ויורה על זה הכתוב אשרי איש ירא ה' במצוותיו חפץ מאד, ויורה על זה הכתוב במצוותיו ולא בשכר מצוותיו, וזה שנאמר ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, ורצה לומר אפילו מקיים מצוות ה' אבל רק בשביל עצמו תראו ההיכר ביניהם לעתיד לבוא. **ובמה יבחן האדם אם הוא עובד אמיתי או כוונתו בעבודתו רק בשביל הנאה עצמית לקבל שכר ולהנצל מעונש.** הבחינה היא בזה, דמי שהוא עובד אמיתי, תשוקתו שיהיו הכל עובדי ה' ועושי רצונו, כדי שיתגדל כבוד השם יתברך, **ואם הוא רואה אנשים עוברים על רצון השם יתברך הוא מיצר ודואג עד מאוד.** לא כן מי שכוונתו רק בשביל הנאת עצמו, אין חושש כלל אם שאר אנשים עוברים על מצוות ה', וחושב כיון שהוא בעצמו נזהר שלא יעבור על התורה ולא יענש בגיהנם, דיו לו, ועל כן אינו מיצר ודואג כלל שאחרים מחללים שם כבודו ית' בשאט נפש. ותדע אחי כי כל זה פשוט בעינינו גם כן, שמי שאומר מה לי לדאוג על אחרים לעזור להם שלא ישלשו באיסורים אות הוא שכל עבודתו הוא רק בשביל עצמו שיביא טוב לו בזה או בבא ולא בשביל כבוד השם יתברך שאילו ה' חושש לכבודו בודאי ה' מתחזק בכל עוז שלא יעבור שום אדם על עבירה.

כשאדם אוהב את מלכו משתוקק

גם לאהבהו על כל בני מדינתו

בפרשת ק"ש ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וכו' פירשו חז"ל "ואהבת" שתאהבהו על הבריות, והוא כמו האוהב הנאמן למלכו משתוקק לאהבהו על כל בני מדינתו,

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט **ועונש** רנה

שיהיו הכל נאמנים בעבודתו באהבה ובלב שלם. ומה שסיים הכתוב בכל לבבך וגוי' משמע דקאי על ענין זה נמי דצריך להשתדל בכל לב ובכל נפש, ובכל נפשך היינו לאהבהו על הבריות שלא לשמוע ליצרו, ובכל מאדך שלא יקפוץ את ידו במקום שנוגע לכבוד שמים, שיתחזק על ידי זה עבודתו בעולם. וזה מה דאיתא בספרי ואהבת את ה' אלקיך שתאהבהו על הבריות כאברהם אביך דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן.

וידוע דרכו של אברהם אבינו שהי' גדול במידת החסד מאוד ועל ידי זה קירב את הבריות תחת כנפי השכינה וכדכתיב ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם, וכדאיתא במדרש דעל ידי האשל הוקרא ה' בפי כל הבריות וזהו שאמר ואהבת את ה' אלקיך וכנ"ל.

על ידי זה שהוא מזכה הרבים יוצא ידי חובת הערבות

גם ידוע שכל איש ישראל שקיבל על עצמו קיום התורה בעת קבלת התורה לא על עצמו בלבד קיבל אלא כל מה שיהי' ביכלתו לחזק את קיום התורה אצל שאר בני ישראל התחייב על עצמו ונעשו אז כל ישראל ערבים זה לזה. וזהו סיום התורה בפרשת נצבים, הנסותרות להי' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, וכמו שפירש רש"י, דהיינו שנעשו ערבים זה לזה.

מי שאינו מזכה את הרבים אין חייו חשובים חיים.

בספורנו פירש המשנה הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי (אבות פ"א מ"ד) וכשאני לעצמי מה אני, אם אני עושה רק לנפשי בלבד ואיני דואג לנפשות אחרים, מה אני חשוב. ואם לא עכשיו אימתי, שהחיים קצרים, וכל שעה שעוברת אינה חוזרת עוד.

**כשאדם רוצה לצאת ידי חובתו בעבודת השם יתברך -
הוא רק על ידי זיכוי הרבים**

בספר מבשר צדק פירש מה שכתוב אם אין אני לי מי לי, כי אפילו יחי' אדם אלף שנים ויעסוק בתורה ועבודה אף על פי כן לא יוכל לצאת ידי שמים מה שמחויב לעבוד את השם יתברך. ותרופה אחת מצאנו לו אם יזכה את הרבים בתורה ובמצוות אז תורתם ומצוותם יהיו לו למליצי יושר לפני אב הרחמים יתברך. וז"ש אם אין אני לבדי עוסק בתורה ובעבודה אלא אני עוסק עם רבים ומזכה אותם מי שיעשה מצוות ומעשים טובים לי שייך לי כיון שאני זכיתי אותם וכל מה שעושים יעלה על חשבוני. וכשאני לעצמי עובד ה' ואינני מזכה את הרבים מה אני כלומר מה אני נחשב וכו'.

**זוכה לקיים מצות ואהבת את ה"א על ידי זה שדורש דברי
כיבושין ומחדיר אהבת ה' בבריות.**

בספר חרדים הקדוש ובתשב"ץ הקדוש וברמב"ם מובא ואהבת את ה' אלקיך שידרוש לאחרים דברי כבושין עד שיאהב ויכניס את אהבתו יתברך על בריותיו וכמו איש נאמן האוהב את המלך משתדל בכל כחו להכניע אומות אחרים להכניסם תחת ממשלת מלכו.

ובודאי אין חילוק בין אדם קטן ובין אדם גדול כל מי שנאמן למלך משתדל להכניס אהבת המלך בלב הבריות. ועל אחת כמה וכמה להכניס אהבת מלך מלכי המלכים בלב הבריות גם הקטן יאמר גדול אני וכל אחד מה שביכולתו לעשות לאהב את הקדוש ברוך הוא על הבריות מחויב לעשותו ככל האפשר ואפילו אדם קטן אם ימנע עצמו מזה מפני עניויותו ענשו גדול מנשוא שמנע הטוב למלכו.

כל מה שמתקן יותר נפשות זוכה בזכיות רבות יותר

בספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת ה' פ"ו וזה לשונו: וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד תהי' זכותו מעוטה ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות כל מי שמתקן לאלוקים. כמו שאמרו חז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. ואמרו משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. ואומר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב. ואומר (מלאכי כ') תורת ה' בפי וכו'. ואומר (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. וע"כ צוה הבורא להוכיח את המקצרים כמו שכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך" ואמרו ז"ל עד היכן היא תוכחה רב אמר עד קללה ושמואל אמר עד הכאה ונאמר מוכיח אדם אחרי חן ימצא ומהם שמחתו וגילתו בזכיותיו מפני ששש בהם לא לגיאות ולתפארת עד כאן לשונו.

כל הזכיות שמזכים את הרבים

נזקפין ונלווים למזכה הרבים

ובזוהר הקדוש (בראשית דף ע"ט), ויקח אברם וגו' "ואת הנפש אשר עשו בחרן". א"ר אבא אי הכי כמה בני נשא הוו אי תימא דכלהו אזלו עמי, א"ר אלעזר אין וכו'. א"ל ר' אבא אי הוה כתיב והנפש וגו' הוה אמינא הכי, אלא ואת הנפש כתיב, את לאסגאה זכותא דכולהו נפשאן דהוו אזלי עמי דכל מאן דמזכה לאחרא ההוא זכותא תליא ביי ולא אעדי מניי מנלן דכי ואת הנפש וגו' זכותא דאינון נפשאן הוה אזיל עמי דאברהם.

(ועיין תד"א רבא פרק כ"ה).

שַׁעַר מִסִּירַת נֶפֶשׁ

בבעל הטורים (פירוש על התורה מרבינו יעקב בעל הטורים בן רבינו הרא"ש ז"ל, עם הגהות עיטור בכורים, דפוס פיורא, נדפס בשנת תקי"ב לפ"ק, מסודר שם לפי אותיות) בפרשת הנשיאים על הפסוק (במדבר ז, י"ב - י"ג), "ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו **נחשון בן עמינדב למטה יהודה**, וקרבנו" וגו', וז"ל: וקרבנו (תשכא) וי"ו יתירה על שם ששה בנים שיצאו ממנו וכולם נתברכו בו¹ ברכות². ששה בנים יצאו מנחשון בעלי שש ברכות, ואלו הן **דוד משה משיח דניאל חנניה מישאל ועזריה. דוד דכתיב ביה יודע נגן וגבור חיל איש מלחמה ונבון דבר, ואיש תואר, וה' עמו. יודע נגן, שיודע לשאול, וגבור חיל שיודע להשיב, איש מלחמה, יודע לישא וליתן במלחמתה של תורה, ונבון דבר, מבין דבר מתוך דבר, ואיש תואר, שמראה פנים בהלכה, וה' עמו, שהלכה כמותו בכל מקום. משיח, דכתיב ביה: ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'. דניאל חנניה מישאל ועזריה דכתיב בהו: ילדים אשר אין בהם כל מום, וטובי מראה, ומשכילים בכל חכמה, ויודעי דעת, ומביני מדע, ואשר כוח בהם לעמוד בהיכל המלך. דבר אחר למה וקרבנו עם וי"ו יתירה (תשכב)- כנגד ששה דברים שנתחדשו באותו היום בעולם.**

ראשון לשכינה ששרתה בישראל. ראשון לנשיאים, ראשון לברכת כהנים, ראשון למחיצת מחנה שכינה, ראשון לאיסור

ג) ובעיטור בכורים שם, הכל מבואר ברבות פרשה זו שהיא פרשה י"ג עיי"ש. [ועיין זוה"ק פרשת בלק (דף קצ"ו ע"ב), ובזהר חדש פרשת אחרי (בתחילת מדרש הנעלם), ועיין עוד ש"כ ועונש פרשיות וירא, חיי שרה, תולדות, ויתרו, ובספר שבט מוסר פרק נ"ב].

ד) עיין שם באריכות מה שכתב בשם סדר עולם וכן הוא במדרש.

שכר פרשת קדושים - פרק כ"ט ועונש רנט

במה, ראשון לירידת האש. **יבא נחשון בשש מדות** (תשכג) **ויבנה יחוד** [יסוד] **בית המקדש**^ה. ולמה נקרא שמו נחשון, על **שירז תחילה לנחשול שבים**. בכולן נאמר נשיא חוץ מיהודה, שלמד הוא אותו שבט להקטין את עצמו. ישב נא עבדך תחת הנער. וכן בדוד הוא אומר, הוא הקטן. בכל אחד יש ששה פסוקים, כנגד ששת ימי המעשה. בכל אחד הוכפל שמו, הרי כ"ד, כנגד כ"ד שעות שביום ובלילה. **שלשים ומאה משקלה**, כנגד שנות אדם עד שנולד שת, (תשכד) **שבעים שקל** כנגד שבעים אומות, שבעים שקל בגימטריי שבעים נפש, בשביל שבעים שירזו למצרים. **כף אחת**, כנגד התורה שניתנה מכף ידו של הקב"ה. **עשרה זהב**, כנגד עשרת הדברות. **מלאה קטורת**, תחליף הקו"ף בד' בא"ת ב"ש יעלה תרי"ג. **פר אחד**, כנגד אברהם, ואל הבקר רץ אברהם. **איל** כנגד יצחק. **כבש**, כנגד יעקב, והכבשים הפריד יעקב, (תשכה) **פר**, איל, כבש, בגימטריי אברהם יצחק ויעקב. **ולזבח השלמים בקר שנים**, כנגד משה ואהרן שעשו שלום בין ישראל ובין אביהם שבשמים. **אלים, כבשים, עתודים**, שלשה מינים כנגד כהנים לויים וישראלים, כנגד תורה נביאים וכתובים. (תשכו) וכן **עתודים** מלא וי"ו, שדוד שעמד ממנו, נתברך בשש ברכות, ואין עתודים אלא לשון עמידה, כמא דאת אמר, "אשר התעתדו לגלים" ואומר "ועתדה בשדה לך", פירוש יבא בן נחשון בשש מידות (תשכז) ויבנה יסוד [יחוד] בית המקדש.

אחים יקרים מאמינים בני מאמינים: הרי אנו רואים מ"בעל הטורים" הנ"ל, שנחשון זכה לכל הנ"ל, רק על ידי מסירת נפשו לה'. אנו מתפללים בכל יום בברכת "ברוך שאמר", **ברוך משלם שכר טוב ליראיו, ברוך חי לעד וקים לנצח, ברוך פודה ומציל ברוך שמו**, נחשוב קצת בביאור תיבות אלו, ונשליך כל הדברים הגשמים, ונתחיל לעבוד את ה' במסירת נפש. ועל הטענה שמנת חלקכם יהי שפלות

(ה) עיין שם בעיטור ביכורים, וצ"ל יסוד בית המקדש, כי כן הוא במדרש הנזכר.

(ו) עיין פירוש הטור הארוך מה שכתב בזה.

ובזיונות¹, האם גדולים אנו מאברהם אבינו ע"ה אבי האומה שמסר נפשו עבור כבוד השי"ת בסבלו בזיונות והשפלות כמו שכתוב הרמב"ם בספרו (מורה נבוכים, חלק ג, פרק כט). וזה לשונו :

אין ספק אצלי שהוא (אברהם אבינו) עליו השלום כאשר חלק על דעת בני אדם כולם "שהיו מקללים ומגנים ומבזים אותו" התועים ההם, וכאשר סבל הכל בעבור השם, וכן הדין לעשות לכבודו, עכ"ל. דהיינו שלמרות הקללות הגינויים והבזיונות לא מנע עצמו מפעולותיו להודיע לכל באי עולם שה' ברא העולם ומלואה, ומנהיג את העולם כולו בהשגחה פרטית, ופרטי פרטית, ומסיק הרמב"ם על זה, **שמן הדין הוא לעשות כן. דהיינו שעל פי הדין וההלכה עלינו לסבול בזיונות למען היהדות, ולא נמנע מפעילותינו ועשייתינו בגלל הדבר הזה. ובזכות זה יבנה בית המקדש בב"א.**

(ז) בא וראה מה שכתב היעב"ץ בס' מגדל עוז, עלית היראה: וז"ל: בדברים הנוגעים ליסודות היהדות של התורה והאמונה, שלא תבהל אפילו לא מן המלאך, ולא מפני מלך, לא מפני החכם או עשיר או זקן, וכל שכן שאסור להתחשב באלו הלועגים ועושים צחוק מדברים אלו, ואפילו כשמדובר באנשים כאלו שכלפי חוץ הם מתחזים ליהודים דתיים, אל תסתכל עליהם כלל כי בתוך תוכם הינם אנשים מושחתים, ואפילו כשאף אחד אינו מסכים אתך, אדרבה, השכר שלך יהיה פי מאה. כך כותב גם הגה"צ מהריא"ז מרגליות זצ"ל (ביאור בר יוחאי) שזה שמסתכל על הפרנסה ועל הכבוד שלא ישנאו אותו ושותק, אז בודאי שיענישו אותו מן השמים, וכך כתב לי רב הסבא קדישא, שזה שובר את היהדות, ולכן האפיקורסים והרשעים התחזקו, ואפילו על החיים אסור להסתכל בזמן כזה, אפילו אם נהיה יחידים בעולם, ע"כ. זאת ועוד בשמים מחשיבים מאד את הבזיונות שסובלים למען כבודו יתברך שמו. וכל מה שיתרבו הבזיונות חלקו יהי יותר גדול בעת פקודתו. ולפום צערא אגרא ככל שתגדל העגמת נפש החלק לעולם הבא יגדל. וראה מה שכתב בשל"ה הק' (בעשרה הלולים), מזה (מפנחס) ילמד האדם שיקנא את קנאת ה' צבקות כשרואה איזה חילול השם או חילול התורה, ראה איך החזיק לו השם יתברך טובה וחסות וברית שלום עכ"ל.